

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

У. ВОТ

представено на 4 юли 2018 година¹

Дело C-308/17

Hellenische Republik

срещу

Leo Kuhn

(Преюдициално запитване, отправено от Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия))

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕС) № 1215/2012 — Компетентност по граждански и търговски дела — Приложно поле — Член 1, параграф 1 — Понятие „граждански и търговски дела“ — Облигации, емитирани от държава членка — Участие в реструктурирането на публичния дълг — Едностранно ретроактивно изменение на условията по заема — Клаузи за колективно действие — Иск срещу държавата, предявен от частни кредитори, които държат тези облигации като физически лица — Отговорност на държавата за „acta iure imperii“ — Специална компетентност — Член 7, точка 1, буква а) — Компетентност по дела, свързани с договор — Понятие „дела, свързани с договор“ — Понятие „задължение, поето доброволно от една страна към друга“ — Понятие „място на изпълнение на въпросното задължение“ — Условия за записване на държавен облигационен заем — Последователни прехвърляния на вземане — Реално място на изпълнение на „главното задължение“ — Плащане на лихви“

I. Увод

1. Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 7, точка 1, буква а) от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела².

2. Запитването е отправено в рамките на спор между Hellenische Republik (Република Гърция) и г-н Leo Kuhn във връзка с искане за изпълнение на условията по облигационен заем, свързани с емитирани от тази държава членка облигации, на които същият е бил приносител, респ. за изплащане на обезщетение за вреди поради неизпълнението на тези условия.

3. За да се измерят пълното значение и цялостният обхват на това искане, се налага то да бъде поставено в по-широк контекст.

¹ Език на оригиналния текст: френски.

² ОВ L 351, 2012 г., стр. 1.

4. От една страна, това производство, което се отнася до реструктурирането на гръцкия публичен дълг, осъществено през март 2012 г. с участието на частния сектор³, не е изолиран случай.

5. От друга страна, значението на поставените от запитващата юрисдикция Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия) въпроси относно компетентността далеч надхвърля традиционно считаните за трудни при разглеждането на поставената за тълкуване разпоредба технически аспекти. Това се дължи преди всичко на развитието на заемните техники на държавите, както и на икономическите и политическите предизвикателства, които са причина за разглеждането на споровете, свързани с държавен дълг, по съдебен ред да се счита за изключително чувствителна тема.

6. Всъщност изборът за финансирането на пазарите да се използват облигационни заеми⁴ довежда до усложняване на управлението на държавния дълг, тъй като договорните механизми не са пригодени към разнообразието от кредитори — които могат да бъдат публични, частни, институционални или физически лица — и преди всичко поради липсата на координация между тях.

7. Затова при настъпване на криза с държавния дълг съдбата на процедурата по реструктуриране се решава в съда, тъй като общо и организирано производство по несъстоятелност на държавите липсва⁵.

8. Ето защо сложните правни проблеми, възникващи вследствие на умножаването на производствата и тяхното интернационализиране, не могат да се разглеждат изолирано от икономическия контекст, в който трябва да бъдат разрешавани⁶.

9. Когато през 2012 г. се извършва реструктуриране на гръцкия дълг в нечуван дотогава размер⁷, традиционно срещаните до онзи момент трудности се представят в нова светлина, тъй като ценните книжа са емитирани в евро и съществува риск от възникване на системна криза⁸. Това оправдава използването на финансови и правни решения, чиято изключителност обяснява остротата на поставените за разрешаване проблеми.

10. Съдът на Европейския съюз вече имаше повод да разгледа деликатния въпрос относно последиците от това реструктуриране за правата на приносителите на гръцки облигации през призмата на връчването на съдебните актове, т.е. в напреднал етап на съдебния спор преди разглеждането по същество, в решение от 11 юни 2015 г., *Fahnenbrock и др.* (C-226/13, C-245/13 и C-247/13, наричано по-нататък „решение *Fahnenbrock и др.*“, EU:C:2015:383).

11. Оттогава са постановени и още решения на европейски съдилища, сезирани от голям брой други приносители на гръцки облигации, които преследват същата цел, а именно да наложат спазването на своите договорни права, респ. да получат обезщетение за твърдените вреди.

3 *Private sector involvement* (PSI). За преглед на някои образувани след това германски производства вж. *Grund, S.* The legal consequences of sovereign insolvency – a review of creditor litigation in Germany following the Greek debt restructuring. — *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, Sage Publishing, New York, 2017, Vol. 24, No 3, 399–423, и по-специално 408–413.

4 Тази промяна настъпва през 80-те години на миналия век. Преди това дълговете са основно от банков характер.

5 Споровете се разглеждат от различни ъгли. Някои приносители искат да не бъдат третирани по-неблагоприятно от приносителите, които не са приели намаляването на стойността (*haircut*) и се опитват да наложат по съдебен ред изпълнението на вземането си, което държавата вече не е в състояние да удовлетвори. Други правят опити да се възползват от това положение, като се впускат в спекулативни инвестиции.

6 Аржентинският дълг е пример за това какви могат да са икономическите последици от излагането на държавата заемател на съдебната стратегия на инвеститорите. Не може да се пренебрегне фактът, че това има своята финансова цена, че тази цена се пресмята, има значение за избора на приложимото право и обуславя бъдещата способност на държавата да получава нови заеми.

7 Или 205 милиарда евро вземания на частни кредитори, за сравнение аржентинският дълг е в размер на около 90 милиарда щатски долара (USD) (около 76,22 милиарда евро).

8 Обстоятелството, че съществена част от държавните облигации се държат от банки, засилва този риск.

12. Така с решение от 7 октомври 2015 г., *Assorinti и др./ЕЦБ*⁹, Общият съд на Европейския съюз отхвърля предявения на 11 февруари 2013 г. от над 200 частни държатели на гръцки ценни книжа, повечето от които с италианско гражданство, иск за обезщетение за вредите, претърпени от ищците вследствие по-конкретно на приемането от Европейската централна банка (ЕЦБ) на Решение от 5 март 2012 година относно допустимостта на търгуеми дългови инструменти, емитирани или изцяло гарантирани от Република Гърция в контекста на предложението на Република Гърция за обмен на дълг¹⁰, както и на други мерки на ЕЦБ, свързани с реструктурирането на гръцкия публичен дълг. Впоследствие, с решение от 24 януари 2017 г., *Nausicaa Anadyomène и Banque d'escompte/ЕЦБ*¹¹, Общият съд отхвърля искането за обезщетение, предявено на 21 декември 2015 г. от търговски банки, като изключва всякаква отговорност на ЕЦБ в потвърждение на собственото ѝ решение по отношение на физическите лица — държатели на гръцки дългови инструменти.

13. Освен това Европейският съд по правата на човека разглежда жалбите, подадени през септември и октомври 2014 г. от 6 320 лица с гръцко гражданство, които в качеството си на физически лица са приносители на гръцки държавни облигации на стойност между 10 000 и 1 510 000 EUR, и свързани с принудителното им участие в намаляването на гръцкия публичен дълг чрез замяна на облигациите им с други с по-ниска стойност. С решение от 21 юли 2016 г.¹² този съд единодушно постановява, че не е налице нарушение нито на член 1 от Протокол № 1 към Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи¹³, нито на член 14 от ЕКПЧ във връзка с член 1 от този протокол¹⁴.

14. Понастоящем Съдът е приканен да допълни анализа си, като се произнесе по правилата, приложими за определянето на компетентността на сезирания съд, в продължение на решение *Fahnenbrock и др.* и на решение от 28 януари 2015 г., *Kolassa (C-375/13, наричано по-нататък „решение Kolassa“*, EU:C:2015:37), що се отнася до естеството на правоотношенията между емитента на държавна ценна книга и нейния приобретател.

15. Във връзка с поставените от запитващата юрисдикция въпроси, както и със становищата на страните, Съдът трябва най-напред да провери дали спорът в главното производство попада в приложното поле на Регламент № 1215/2012, който съгласно член 1, параграф 1 се прилага „по граждански [...] дела“, с изключение по-специално на отговорността на държавата за действия при упражняването на държавна власт (*acta iure imperii*). Ако спорът попада в приложното поле на този регламент, по-нататък ще трябва да се установи дали той може да бъде квалифициран като спор „по дела, свързани с договор“ по смисъла на член 7, точка 1, буква а) от този регламент, както е тълкуван от Съда, в който се предвижда правило за специална

9 T-79/13, EU:T:2015:756.

10 ОВ L 77, 2012 г., стр. 19.

11 T-749/15, непубликувано, EU:T:2017:21.

12 ЕСПЧ, решение по дело *Mamatas и др. с/у Гърция* от 21 юли 2016 г., CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, наричано по-нататък „решение *Mamatas*“.

13 Подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. и наричана по-нататък „ЕКПЧ“. В съобщението си за медиите секретарят на Европейския съд по правата на човека обяснява следното „следователно Съдът постановява, че ищците не са понесли специфична прекомерна тежест, по-специално предвид широката свобода на преценка на държавите в тази област и с оглед на понижаването на пазарната стойност на ценните книжа, без друго вече засегната от намалената платежоспособност на държавата, която вероятно нямаше да е в състояние да изпълни задълженията си по предвидените в старите ценни книжа клаузи преди влизането в сила на новия закон. Съдът счита също така, че клаузите за колективно действие и реструктурирането на публичния дълг са подходяща и необходима мярка за намаляването на публичния дълг и за предотвратяването на спирането на плащанията от страна на държавата; че инвестициите в облигации не са безрискови и че ищците е трябвало да съзнават несигурността и рисковете от евентуална загуба на стойност на своите ценни книжа с оглед на големия дефицит и високата задължнялост на Гърция дори преди кризата от 2009 г.“.

14 В съобщението си за медиите секретарят на Европейския съд по правата на човека добавя следното: „[с]ъдът постановява също така, че процедурата по замяна не е дискриминационна, по-специално предвид трудността да се установи местоположението на приносителите на облигации на този нестабилен пазар и да се определят точни критерии за разграничаване между тях, както и предвид риска от излагане на опасност на цялата операция с катастрофални последици за икономиката и необходимостта да се действа бързо за реструктурирането на дълга“.

компетентност, дерогиращо общото правило за компетентност на съдилищата на държавата членка по местоживеене на ответника. Накрая, ако случаят е такъв, е уместно да се определи кое е „мястото на изпълнение на въпросното задължение“, на което се основава искането, по смисъла на член 7.

16. В края на своя анализ предлагам — само при условията на евентуалност — отговори на двата последни въпроса, отнасящи се до условията за прилагане на правилото за специална компетентност, предвидено в член 7, точка 1, буква а) от Регламент № 1215/2012.

17. Всъщност поддържам основно, че спорът не попада в приложното поле на този регламент.

II. Правна уредба

A. Правото на Съюза

18. Съображения 4, 15 и 16 от Регламент № 1215/2012¹⁵ гласят:

„(4) Някои различия между националните норми, които са приложими по отношение на компетентността и признаването на съдебни решения, затрудняват гладкото функциониране на вътрешния пазар. Затова от съществено значение са разпоредбите за уеднаквяване на правилата по спорове за компетентност по граждански и търговски дела и за осигуряване на бързо и опростено признаване и изпълнение на съдебни решения, постановени в държава членка.

[...]

(15) Правилата за компетентността следва да са във висока степен предвидими и основани на принципа, че компетентността по правило се основава на местоживеенето на ответника. Винаги следва да е налице компетентност на това основание, освен в няколко ясно определени случаи, когато предметът на спора или автономията на страните обосновава различен свързващ фактор. Местоживеенето на правния субект трябва да се определя автономно, така че общите правила да се направят по-прозрачни и да се избегнат спорове за компетентност.

(16) Наред с местоживеенето на ответника следва да съществуват алтернативни основания за компетентност, които са основани на тясна връзка между съда и процесуалното действие или с оглед да се улесни доброто правораздаване. С наличието на тясна връзка следва да се гарантира правна сигурност и да се избягва възможността срещу ответника да бъде подаден иск в съд на държава членка, която той не би могъл разумно да предвиди. Това е важно, особено при спорове относно извъндоговорни задължения, произтичащи от нарушения на правото на личен живот и на правата, свързани с личността, включително клеветата“.

19. Член 1, параграф 1 от този регламент предвижда:

„Настоящият регламент се прилага по граждански и търговски дела, независимо от естеството на съда или правораздавателния орган. Той не обхваща, по-специално, данъчни, митнически или административни дела, нито отговорността на държавата за действия или бездействия при упражняването на държавна власт (*acta iure imperii*)“.

15 Който съгласно член 66 от този регламент се прилага само по отношение на съдебните производства, образувани след 10 януари 2015 г.

20. Съгласно член 4, параграф 1 от посочения регламент, който попада във включващия „общите разпоредби“ раздел 1 от глава II („Компетентност“):

„При условията на настоящия регламент, искиове срещу лица, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка“.

21. Член 7, точка 1, буква а) от Регламент № 1215/2012, който е включен в раздел 2 („Специална компетентност“) пак от глава II, предвижда:

„Срещу лице, ко[е]то има местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани искиове в друга държава членка:

1) а) по дела, свързани с договор — в съдилищата по мястото на изпълнение на въпросното задължение^{16а}.

Б. Гръцкото право

22. Съгласно акта за преюдициално запитване¹⁷ Република Гърция емитира държавни облигации в Гърция под формата на безналични ценни книжа (вземания, записани в регистъра на публичния дълг), спрямо които се прилага гръцкото право и които се търгуват на атинската борса. Тези безналични ценни книжа са регистрирани¹⁸ в безналичната система на гръцката централна банка, съдържаща сметките, открити на името на всеки, който е допуснат до участие в нея от управителя на централната банка¹⁹.

23. Съгласно член 6, параграф 2 от посочения закон участниците в безналичната система на гръцката централна банка могат да предоставят права по дадена облигация²⁰ на трети лица (инвеститори), но такава правна сделка поражда правно действие само в правоотношението между засегнатите страни по сделката и категорично не поражда правно действие в полза или в ущърб на Република Гърция.

24. Член 6, параграф 4 от Закон № 2198/1994 предвижда, че облигацията се прехвърля с кредитирането с нея на сметката на участника.

16 В текста на този регламент на немски език се прави разлика между две възможности, като се визира буквално „мястото, където задължението е изпълнено“ и „[мястото, където задължението] следва да бъде изпълнено“. Текстът на гръцки език гласи следното: „os pros diaforés ek symváseos, enóριον του dikastiríou του τόρου όρου ekpliróthike í ofeilei na ekplirotheí í parochí“, което означава: „по дела, свързани с договор — в съдилищата по мястото, където задължението е изпълнено или трябва да бъде изпълнено“.

17 Тъй като запитващата юрисдикция само е обобщила приложимите разпоредби, цитатите от разпоредбите на гръцкия закон по-долу са взети от писмените становища на гръцкото правителство.

18 Съгласно член 5, параграф 2 от Nόmos 2198/1994 — Áfksi apodochón dimosiόn ypallίlon en génei, sýnapsi daneiόn ypό tou Ellinikou Dimosiou kai dimiourgía stin Trápeza tis Ellados Systimatos Parakolouthisis Synallagón epí Titlon me Logistikí Morfi (Ávloi Titloi) kai álles diatáxeis (Закон № 2198/1994 за увеличаването на възнагражденията на държавните служители като цяло, тегленето на облигационни заеми от страна на гръцката държава; създаването в Централната банка на Гърция на система за проследяване на сделките със записани по сметка ценни книжа (безналични ценни книжа), и други разпоредби) от 22 март 1994 г. (FEK A' 43/22.3.1994, наричан по-нататък „Закон № 2198/1994“), „заемите и техните подвидове (ценни книжа) се проследяват посредством записване в безналичната система [...], управлявана от гръцката централна банка. Лихвите по ценните книжа също се проследяват чрез записване в безналична форма, когато са предмет на самостоятелна трансакция, като останалите разпоредби на настоящата глава се прилагат mutatis mutandis. Записите, засягащи срока до падежа, обслужването и погасяването на заемите от името на Република Гърция, се извършват от гръцката централна банка.

19 Съгласно член 6, параграф 1 от този закон „[о]свен гръцката държава и гръцката централна банка в качеството ѝ на администратор в системата участват юридически или физически лица (наричани по-нататък „участниците“), обозначени по категории или номинално с решение на управителя на гръцката централна банка. [...]“.

20 От текста на този член, цитиран в становището на гръцкото правителство или на Република Гърция в качеството ѝ на ответник, е видно, че в случая става дума за цесия или прехвърляне на произтичащото от ценната книга право на собственост.

25. Член 6, параграфи 5—7 от този закон улеснява разбирането на описаната от запитващата юрисдикция „система“. Той гласи следното:

„5. Сметките на участниците се поддържат в системата. Сметките на инвеститорите се поддържат по партидите на участниците.

6. Сметките в системата, както и тези по партидите на участниците, са разделени по категории ценни книжа с общи характеристики.

7. За всеки участник в системата се поддържат отделни сметки, от една страна, за ценните книжа в собствения му портфейл, и от друга страна, за тези в портфейла на неговите клиенти — инвеститори. В портфейлната сметка за инвеститорите, която се поддържа за всеки участник, са обединени всички инвеститори на участника“.

26. Член 8 („Вземания на инвеститорите“) от посочения закон предвижда:

„[...]

2. Вземането на инвеститора, което произтича от държана от него ценна книга, е само срещу участника, по чиято партида се поддържа сметката му. Ако държавата не изпълни задълженията си по параграф 6 от този член, вземането на инвеститора, произтичащо от държаната от него ценна книга, е само срещу държавата.

[...]

6. С превеждането на главницата и на дължимите лихви от държавата в гръцката централна банка задълженията на държавата се погасяват. На датата на падежа на заема гръцката централна банка разпределя на всеки участник главницата и лихвите, дължими по ценните книжа. Посоченият по-горе превод води до погасяване на задълженията на гръцката централна банка.

[...]“.

27. Освен това в Nόmos 4050/2012 — Kanόnes tropopoiίseos τίtлон ekdόseos í engyίseos tou Ellinikού Dimosίou me symfonia ton Omologioύchon (Закон № 4050/2012, озаглавен „Правила за изменение на ценни книжа, емитирани или гарантирани от гръцката държава, със съгласието на държателите на облигации“) ²¹ от 23 февруари 2012 г. се предвижда, че до държателите на някои гръцки държавни облигации се отправя предложение за „преструктуриране“.

28. Този термин, използван от запитващата юрисдикция, присъства и в решение Fahrenbrock и др. (точка 8). Според мен е уместно да се направи разграничение между „преструктурирането на публичния дълг“ и предложението за участие в него, състоящо се в „изменение на допустимите ценни книжа“ по смисъла на член 1, параграф 2 от Закон № 4050/2012, който гласи:

„Министерският съвет по предложение на Υπουργού Οικονομικών (министър на финансите, Гърция) взема решение за започване на процедурата по изменение на допустимите ценни книжа от държателите на облигации, определя допустимите ценни книжа и в случай на замяна определя номиналния капитал или размер, лихвения процент или доходността, срока до

21 FEK A' 36/23.2.2012, наричан по-нататък „Закон № 4050/2012“.

падежа, правото (на Обединеното кралство или друго), което ще се прилага спрямо новите ценни книжа, емитирани от гръцката държава, и упълномощава Organismós Diacheírisis Dimósiou Chréous (Агенция за управление на публичния дълг, Гърция) да отправи една или повече покани от името на гръцката държава.

С тази покана посочените в нея държатели на допустими ценни книжа се приканват да решат в рамките на определен срок дали да приемат предложеното от гръцката държава изменение на допустимите ценни книжа в съответствие с предвидената в този член процедура“.

29. Закон 4050/2012 предвижда въвеждането на клауза за „преструктуриране“²² или „клауза за колективно действие“ (наричана по-нататък „ККД“), която позволява първоначалните условия по облигационния заем да се изменят с решения, приети с квалифицирано мнозинство от все още дължимия капитал, и която важи и по отношение на малцинството.

30. В точка 9 от решение Fahrenbrock и др. се уточнява, че „[с]ъгласно член 1, параграф 4 от посочения закон изменението на съответните ценни книжа изисква кворум, представляващ 50 % от общия брой [на] съответните неизплатени облигации, и квалифицирано мнозинство, съответстващо на две трети от капиталовото участие“.

31. За да се допълни обобщението в точка 10 от посоченото решение, е уместно да се възпроизведе цитираният от гръцкото правителство член 1, параграф 9 от този закон, който предвижда:

„Считано от датата на публикуване на постановлението на Министерски съвет за неговото одобрение в *Държавен вестник на Република Гърция*, решението на държателите на облигации, заверено от администратора на процедурата, поражда действие erga omnes, има обвързваща сила за всички държатели на облигации и инвеститори в допустими ценни книжа и има предимство спрямо евентуалните общи или специални разпоредби на които и да е законов, подзаконов акт или споразумение, които му противоречат. При замяна на допустими ценни книжа чрез регистриране на нови ценни книжа в системата допустимите ценни книжа, които са заменени с нови, автоматично се отменят, което води до погасяването на всяко произтичащо от тях право или задължение, включително на всички права и задължения, които в някакъв момент са били част от тях“.

32. Член 1, параграф 11 от Закон № 4050/2012, цитиран и в решение Mamatas (§ 48), предвижда:

„Разпоредбите на този член целят да защитят първостепенния обществен интерес, те са императивни и пряко приложими, имат предимство спрямо евентуалните общи или специални разпоредби на които и да е законов, подзаконов акт или споразумение, които им противоречат, [...] и тяхното прилагане не поражда и не задейства договорни или законови права в полза на държателя на облигациите или на инвеститора, нито договорно или правно задължение в ущърб на емитента или гаранта на ценните книжа [...], с изключение на изрично предвидените в този член“.

22 Термин, използван от запитващата юрисдикция, който фигурира и в точка 8 от решение Fahrenbrock и др.

III. Фактичката обстановка и преюдициалните въпроси

33. Г-н Kuhn, с местоживееене във Виена (Австрия), придобива чрез установена в Австрия банка депозитар, действаща като комисионер²³, облигации с номинална стойност 35 000 EUR²⁴, които са емитирани от Република Гърция и спрямо които се прилага гръцкото право. Тези държавни облигации се записват с кредитирането с тях на управляваната от банката депозитар сметка за ценни книжа, чийто титуляр е г-н Kuhn²⁵. Става дума за ценни книжа на приносител, които в съответствие с условията по облигационния заем предоставят право на погасяване на стойността на главницата на падежа и на „точно плащане“²⁶.

34. Запитващата юрисдикция уточнява, че тези облигации, спрямо които се прилага гръцкото право и които са търгувани на атинската борса, са емитирани от гръцката държава в Гърция под формата на „безналични ценни книжа“, т.е. вземания, вписани в регистъра на публичния дълг. Те са регистрирани в безналичната система на гръцката централна банка, в която допуснатите от управителя на централната банка участници в тази система имат открити сметки на свое име.

35. Според тази юрисдикция и от разпоредбите на Закон № 2198/1994, и от условията по разглеждания държавен облигационен заем следва, че участниците в посочената система най-напред са държатели на и кредитори по тези облигации, прехвърлени с кредитирането с тях на собствените им сметки, преди да предоставят свързаните с тези облигации права на трети лица инвеститори, като този правен акт поражда действие само по отношение на засегнатите лица, но не и по отношение на Република Гърция.

36. След приемането на Закон № 4050/2012 Република Гърция конвертира придобитите от г-н Kuhn облигации, като ги заменя с нови държавни облигации с по-ниска номинална стойност.

37. Запитващата юрисдикция посочва, че съгласно твърденията на г-н Kuhn до датата на конвертирането Република Гърция е изплащала лихвите по сметка, открита на негово име в установена в Австрия банка. Същата уточнява, че г-н Kuhn продава²⁷ конвертираните облигации за 7 831,58 EUR, вследствие от което понася вреди в размер на 28 673,42 UR, сума, съответстваща на номиналната стойност на облигациите при настъпването на падежа на 20 февруари 2012 г.²⁸, ведно с лихвите и разноските.

38. При тези обстоятелства г-н Kuhn предявява иск пред Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Областен съд по граждански дела Виена, Австрия)²⁹, с който иска изпълнение на условията по разглеждания облигационен заем, респ. обезщетение за вреди поради тяхното неизпълнение.

23 Както уточнява португалското правителство в своето писмено становище, този термин означава, че „[в] качеството си на финансов посредник банката получава, прехвърля и изпълнява нареждането за записване, направено от заявителя, като осъществява операция за чужда сметка“.

24 Това е размерът на записания облигационен заем съгласно документа, представен в приложение 1 към писменото становище на Република Гърция. Там също така се уточнява, че кодът *International Securities Identification Number* (ISIN) на облигациите съответства на фигуриращия в *offering circular* (проспект за емисия облигации) от 16 февруари 2009 г. Съгласно този документ датата на матуритета или на падежа, т.е. датата, на която облигациите трябва да бъдат възстановени на приносителя в съответствие с номиналната им стойност, е определена на 20 март 2012 г. Преди датата на падежа в замяна на зетия капитал приносителят трябва да получи лихви или купон. В разглеждания случай лихвеният процент е определен на 4,3 % годишно и г-н Kuhn твърди, че тези лихви са му били изплатени.

25 Според запитващата юрисдикция „[и]щецът в първоинстанционното производство твърди, че се явява титуляр на местна сметка за ценни книжа, открита в банката депозитар, както и собственик на държавни облигации, записани в тази сметка за ценни книжа“.

26 Т.е. на плащане на лихви.

27 В съдебното заседание представителят на г-н Kuhn потвърди продажбата на тези ценни книжа.

28 Тази дата, фигурираща в акта за преюдициално запитване, не съответства нито на датата в преписката по делото, от която личи, че падежът на придобитите от г-н Kuhn облигации е определен на 20 март 2012 г., нито на датата съгласно Закон № 4050/2012, нито на уточнението, че г-н Kuhn е продал конвертираните облигации.

29 Безспорно е, че искът е предявен след 9 януари 2015 г.

39. С определение от 8 януари 2016 г. тази юрисдикция приема, че няма международна компетентност да разгледа делото.

40. С определение от 25 февруари 2016 г. сезираният с въззивна жалба срещу това определение Oberlandesgericht Wien (Върховен областен съд Виена, Австрия) отхвърля възражението за липса на компетентност на австрийските съдилища с мотива, че г-н Kuhn черпи претенцията си не от гръцки законодателен акт, а от първоначалните условия по разглеждания държавен облигационен заем, и че компетентният съд се определя от приложимото според страните гръцко право, като в конкретния случай това е съдът по местоживеенето на кредитора, което е мястото на изпълнение на паричното задължение.

41. Република Гърция обжалва това определение с „извънредна ревизионна жалба“ пред запитващата юрисдикция.

42. Според последната, доколкото г-н Kuhn иска Република Гърция да изпълни условията по разглеждания държавен облигационен заем, той правилно се позовава на твърдяното правоотношение между него в качеството му на приобретател на държавните облигации и Република Гърция в качеството ѝ на емитент на тези облигации, така че е налице свързано с договор „(вторично)“ право на иск³⁰ на основание член 7, точка 1 от Регламент № 1215/2012.

43. Освен това тя приема, от една страна, че г-н Kuhn предявява право да търси изпълнение на условията по облигационния заем, произтичащо от обещанието на Република Гърция за плащане в качеството ѝ на длъжник по вземането от облигацията, и от друга страна, че емитирането на облигациите „(дългови ценни книжа на приносител)“³¹ не може да бъде приравнено на действие *iure imperii*. Оттук тя стига до извода, че спорът може да бъде отнесен към гражданските и търговските дела.

44. При тези обстоятелства Oberster Gerichtshof (Върховен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„Следва ли член 7, точка 1, буква а) от Регламент [...] № 1215/2012 да се тълкува в смисъл, че:

- и в случай — като настоящия — на многократно договорно прехвърляне на вземане, мястото на изпълнение по смисъла на тази разпоредба се определя от първото договорно споразумение?
- в случай на предявяване на право, с което се търси спазването на условията по държавна облигация като конкретно емитираната от Република Гърция в настоящия случай, респ. се търси обезщетение за вреди поради неизпълнение на това право, фактическото място на изпълнение се определя още с плащането на лихви по тази държавна облигация, преведени по сметка на титуляр на местна сметка за ценни книжа³²?
- обстоятелството, че с първото договорно споразумение е определено юридическо място на изпълнение по смисъла на [посочената разпоредба], не допуска да се приеме, че последващото фактическо изпълнение на даден договор установява ново място на изпълнение по смисъла на [същата] разпоредба?“.

30 Този текст е възпроизведен дословно от преюдициалното запитване.

31 Този текст е възпроизведен дословно от преюдициалното запитване.

32 Или иначе казано, по сметка на приносителя на ценни книжа.

IV. Анализ

45. С трите си преюдициални въпроса запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали в случай като разглеждания по главното производство, в който дадено лице е придобило чрез банка депозитар облигации, емитирани от държава членка, и предявява вземане срещу последната, позовавайки се на условията по облигационния заем, член 7, точка 1, буква а) от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че „мястото на изпълнение на въпросното задължение“ се определя от условията по заема при емитирането на тези облигации, независимо от последващите им прехвърляния, или от мястото на ефективното изпълнение на условията по заема, като например плащането на лихви.

46. Следва да се уточни, че Република Гърция, както и гръцкото и италианското правителство поддържат, че спорът по главното производство не попада в материалния обхват на Регламент № 1215/2012, доколкото същият като цяло се основава на суверенното право на всяка държава членка да приема закони за реструктурирането на публичния си дълг, и не може да бъде отнесен към „дела, свързани с договор“ по смисъла на член 7, точка 1, буква а) с мотива, че между държавата членка и приносителя на държавни ценни книжа не е налице договорно правоотношение. Ето защо Съдът трябва най-напред да определи дали искът може да се квалифицира като свързан с гражданско и търговско дело по смисъла на член 1, параграф 1 от този регламент³³. Само при положителен отговор на този въпрос Съдът ще трябва да се произнесе по изложения по-горе втори преюдициален въпрос.

А. Попада ли спорът в приложното поле на Регламент № 1215/2012?

47. За да приеме, че спорът може да се отнесе към гражданските и търговските дела, запитващата юрисдикция се позовава на решение *Fahnenbrock* и др., след като констатира, че ищецът търси изпълнение на условията по облигационен заем, респ. обезщетение за вреди поради тяхното неизпълнение от държавата ответник, емитирала държавните облигации, изхождайки от обещанието на последната да плати в качеството ѝ на длъжник по вземането от облигацията³⁴. Макар че донякъде това сближаване изглежда уместно, мнението ми за изводите, които трябва да бъдат направени от него, е фундаментално различно, тъй като считам, че анализът на компетентността трябва да стъпи на друга основа, както ще разгледам по-нататък.

33 Вж. като примери за случаи, в които въпросът не е поставен от запитващата юрисдикция, решения от 1 октомври 2002 г., *Henkel* (C-167/00, EU:C:2002:555, т. 25), от 28 април 2009 г., *Apostolides* (C-420/07, EU:C:2009:271, т. 40) и от 28 юли 2016 г., *Siemens Aktiengesellschaft Österreich* (C-102/15, EU:C:2016:607, т. 27).

34 Вж. *Grund*, S. The legal consequences of sovereign insolvency – a review of creditor litigation in Germany following the Greek debt restructuring. *Op. cit.*, и по-специално р. 413, където изборът на това основание от ищите е обяснен с решение *Fahnenbrock* и др. (т. 57).

1. По обхвата на решение *Fahnenbrock* и др.

48. Що се отнася до първата точка на сближаване, може да се отбележи, че предметът на спора, който възниква в почти аналогична фактическа обстановка³⁵, е сходен, доколкото в едното от делата (*Kickler* и др., C-578/13), въз основа на които Съдът постановява решение *Fahnenbrock* и др., освен изплащането на обезщетение за вреди държателите на гръцки облигации искат от Република Гърция изпълнение на договорните задължения по първоначалните облигации с настъпил падеж. Причината за искането във всички случаи е нарушение на правата и задълженията по договора³⁶.

49. При тези обстоятелства особено важна е втората точка на сближаване, доколкото Съдът се е произнесъл по тълкуването на член 1 от Регламент (ЕО) № 1393/2007³⁷, чиято формулировка е идентична на тази на член 1 от Регламент № 1215/2012. Нейното приложно поле се ограничава до „граждански и търговски дела“ и по-специално не включва „отговорността на държавата за действия или бездействия при упражняването на държавна власт (*acta iure imperii*)“³⁸.

50. В решение *Fahnenbrock* и др. Съдът постановява, че „[ч]лен 1, параграф 1 от Регламент [№ 1393/2007] [...] трябва да се тълкува в смисъл, че делата по съдебни искове за обезщетение за нарушено владение и право на собственост, за изпълнение на договорни задължения и за обезщетение за вреди, като разглежданите в главните производства, които са предявени от частни лица — притежатели на държавни облигации, срещу държавата емитент, попадат в приложното поле на този регламент, доколкото не е очевидно, че те не представляват граждански или търговски дела“³⁹.

51. Според мен обаче решение *Fahnenbrock* и др. няма обхвата, който запитващата юрисдикция му приписва. Уместно е всъщност да се обърне особено внимание на поставените от Съда ограничения при тълкуването.

35 За разлика от ищите в предходните дела, г-н Kuhn е продал конвертираните облигации и се позовава на намаляването на стойността им спрямо определената в първоначалните условия по облигационния заем, вследствие на прилагането на Закон № 4050/2012.

36 Следователно не става дума за съдебен спор, с който се цели извършването на контрол за законосъобразност. В това отношение Закон № 4050/2012 е бил предмет на контрол за съответствие с конституцията (вж. решение на *Symvoulio tis Epikrateias* (Държавен съвет, Гърция) от 21 март 2014 г., № 1116/2014 и № 1117/2014) и на контрол за съответствие с международните договори (вж. решение *Mamatras*).

37 Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 година относно връчване в държавите членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела (връчване на документи) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1348/2000 на Съвета (ОВ L 324, 2007 г., стр. 79).

38 Това уточнение не присъства в еквивалентните предходни разпоредби, а именно в член 1, първа алинея, първо изречение от Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела (ОВ С 27, 1998 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3), изменена с последващите конвенции за присъединяването на новите държави членки към тази конвенция (наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“), и в член 1, параграф 1, първо изречение от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74). Така законодателят на Съюза кодифицира практиката на Съда, поставил началото си в решения от 14 октомври 1976 г., *LTU* (29/76, EU:C:1976:137) и от 16 декември 1980 г., *Rüffer* (814/79, EU:C:1980:291), в които като критерий за разграничаване между делата от частноправен и публичноправен характер се приема намесата на публичен орган, действащ при упражняването на държавна власт. За подробно припомняне на съдебната практика във връзка с предмета на спора в главното производство вж. заключението ми по дело *Fahnenbrock* и др. (C-226/13, C-245/13, C-247/13 и C-578/13, EU:C:2014:2424, т. 52—60 и цитираната съдебна практика). Съвсем наскоро Съдът се произнесе по тълкуването на член 1, параграф 1 от Регламент № 1215/2012 в решение от 9 март 2017 г., *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193, т. 39), в което постановява, че „в приложното му поле попада производство по принудително изпълнение, образувано по искане на притежавано от административно-териториална единица дружество, срещу физическо лице с местожителство в друга държава членка за събиране на неплатено задължение за паркиране на обществен паркинг, чиято експлоатация е възложена на посоченото дружество от същата административна единица, което задължение няма никакъв наказателен характер, а представлява обикновена насрещна престация за извършена услуга“.

39 Вж. диспозитива на това решение.

52. В това отношение особено важно е най-напред да се отбележи, че Съдът се разграничава от предходните разрешения за хармонизирано тълкуване на това понятие, предвид специфичните цели, които трябва да бъдат постигнати⁴⁰. Така от методическите мотиви в основата на това решение⁴¹ се вижда, че Съдът отдава съвсем ясно предимство на механизма, установен с Регламент № 1393/2007, с цел да се осигури неговата пълна ефективност, за да се гарантира бърз достъп до съда по същество, както и правото на справедлив процес⁴².

53. По-нататък Съдът приема, че проверката, която съдът извършва на етапа на молбата за връчване, има особено естество, като счита, че сезираният съд трябва да вземе решение по спора относно компетентността на следващ етап от състезателно производство⁴³.

54. В това отношение той счита, че случаите на връщане на молба за връчване от получаващия орган следва да се ограничат до споровете, които очевидно не представляват граждански или търговски дела⁴⁴.

55. Накрая, Съдът предлага две полезни насоки за целите на извършването на проверка *prima facie*, или иначе казано на контрол, чиято интензивност да е подходяща за постигането на преследваната цел за бързина, които в конкретния случай могат а priori да породят съмнение относно гражданскоправния характер на иска, доколкото той е насочен срещу държава и се отнася до емитирането на държавни облигации от същата.

56. Първо, Съдът уточнява, че „емитирането на облигации [...] не предполага по необходимост упражняването на власт, която надхвърля приложното поле на правните норми, приложими към правоотношенията между частните лица“⁴⁵. Второ, той посочва някои елементи, обосноваващи извършването на задълбочено проучване на естеството на правоотношението между държавата и приносителя. Става дума за финансовите условия по разглежданите ценни книжа, които може да са определени „въз основа на пазарните условия, които определят

40 Вж. точки 39—40 от решение *Fahnenbrock* и др. Това разрешение се приема добре от германската доктрина, и по-специално *Mankowski*, P. *Zustellung der von Privatpersonen erhobenen Klagen wegen des Zwangsumtauschs von griechischen Staatsanleihen an Griechenland nach EuZustVO („Fahnenbrock“)*. *Entscheidungen zum Wirtschaftsrecht*, RWS Verlag, Кьолн, 2015, р. 495 et 496, и *Knöfel*, O. L. *Griechischer Schuldenschnitt*. — *Zustellung deutscher Klagen gegen den griechischen Staat — Recht der internationalen Wirtschaft*, Deutscher Fachverlag, Франкфурт на Майн, No 8, 2015, 499—504, и по-специално р. 503 et 504, както и от френската доктрина, и по-специално *Laazouzi*, M. *Cour de justice, 1ère ch., 11 juin 2015, Stefan Fahnenbrock, affaire jointes C-226/13, C-245/13, C-247/13 et C-578/13, ECLI:EU:C:2015:383* — *Jurisprudence de la CJUE*, Bruxelles, Bruylant, 2016, 858—869, и по-специално р. 869, и *D'Avout*, L., *Kinsch*, P., *Quéguiner*, J.-S., *Sánchez Lorenzo*, S., *Weller*, M.-P., *Wilderspin*, M. *Le droit international privé de l'Union européenne en 2015*. — *Journal du droit international (Clunet)*, LexisNexis, Paris, 11.2016, chronique No 4, 1441— 1517, и по-специално 1449 et 1450.

41 Вж. точки 39—48 от решение *Fahnenbrock* и др.

42 В съдебното заседание гръцкото правителство припомни, че в производствата, висящи пред германските съдилища и касаещи международното връчване на документи, ответникът нито присъства, нито е представляван. За особеностите на това производство и разминаванията в квалификацията вж. *D'Avout*, L., *Kinsch*, P., *Quéguiner*, J.-S., *Sánchez Lorenzo*, S., *Weller*, M.-P., *Wilderspin*, M. *Op. cit.*, и по-специално 1446—1447.

43 Вж. точка 46 от решение *Fahnenbrock* и др. във връзка с точка 43 от него.

44 Вж. точки 48—49 от решение *Fahnenbrock* и др.

45 Вж. точка 53 от решение *Fahnenbrock* и др. В доктрината се очертава консенсус по този въпрос, вж. по-специално *D'Avout*, L., *Kinsch*, P., *Quéguiner*, J.-S., *Sánchez Lorenzo*, S., *Weller*, M.-P., *Wilderspin*, M. *Op. cit.*, и по-специално р. 1449, и *Laazouzi*, M. *Op. cit.*, и по-специално р. 869; тези автори се позовават на проучванията на проф. Pierre Mayer, както и на *Knöfel*, O. L. *Op. cit.*, и *Grund*, S. *The legal consequences of sovereign insolvency — a review of creditor litigation in Germany following the Greek debt restructuring*. *Op. cit.*, и по-специално р. 419 и съдебната практика, цитирана в бележка под линия 148. За по-общо представяне на развитието на концепцията за държавен суверенитет в тази област и на връзките с действителното функциониране на финансовите системи, вж. *Audit*, M. *La dette souveraine: la dette souveraine appelle-t-elle un statut juridique particulier?*, *Insolvabilité des États et dettes souveraines*, Librairie générale de droit et de jurisprudence, collection „Droit des affaires“, Paris, 2011, 67—88, и по-специално 82—84. А що се отнася до произтичащите от това трудности при третирането на дълга, вж. *Forteau*, M. *Le défaut souverain en droit international public: les instruments de droit international public pour remédier à l'insolvabilité des états*, *Insolvabilité des États et dettes souveraines*, Librairie générale de droit et de jurisprudence, collection „Droit des affaires“, Paris, 2011, 209—232, и по-специално р. 215.

търговията и рентабилността на тези финансови инструменти⁴⁶, и за измененията на тези финансови условия, които „е трябвало да се направят след решение на мнозинството на притежателите на облигации“ въз основата на договорна клауза, включена в емисионните договори⁴⁷.

57. След като отбелязва сложността на въпросите, които имат значение за държавния имунитет⁴⁸, Съдът стига до извода, че „не може да се заключи, че делата по главните производства очевидно не представляват граждански или търговски дела по смисъла на Регламент № 1393/2007, поради което посоченият регламент е приложим към тях“⁴⁹.

58. Ето защо, след като сезираният съд е този, който трябва да извърши проверката относно собствената си компетентност, съгласно припомненото от Съда⁵⁰, уместно е квалификацията на спора да се анализира наново, като обсъждането се пренасочи към елементите, които Съдът изтъква в решение *Fahnenbrock* и др., за да обоснове резервите си относно очевидността на упражняването на държавна власт.

2. По квалификацията на спора

59. Най-напред ми се струва уместно да припомня, че наложилите се до момента методи на тълкуване на предходните актове, с които се урежда компетентността⁵¹, важат и за Регламент № 1215/2012⁵².

60. Така съгласно постоянната съдебна практика тълкуването на автономното понятие „граждански и търговски дела“ налага да се определи приложното поле на актовете, с които се урежда съдебната компетентност, с оглед на „характера на правоотношенията между страните по спора или предвид предмета на същия“⁵³. Ето защо трябва да се установи какво е съществуващото правоотношение между страните по спора и да се изследват основанията и условията за упражняване на предявения иск⁵⁴.

61. В настоящия случай трябва да се провери дали искът за обезщетение, предявен от физическо лице срещу държава — емитент на дългова облигация, черпи материалното си основание от акт на публична власт, или по-конкретно, дали правоотношението между гръцката държава и г-н Kuhn, произтичащо от условията по облигационния заем, се характеризира с проявление на публична власт от страна на държавата длъжник, доколкото то съответства на упражняването на власт, надхвърляща приложното поле на общите правни норми, приложими към правоотношенията между частни лица⁵⁵.

46 Вж. точка 54 от решение *Fahnenbrock* и др.

47 Вж. точка 57 от решение *Fahnenbrock* и др.

48 Вж. точка 42 от решение *Fahnenbrock* и др.

49 Вж. точка 58 от решение *Fahnenbrock* и др.

50 Вж. точка 46 от решение *Fahnenbrock* и др. Вж. в същия смисъл и противно на становището, изразено от Комисията в съдебното заседание, по-специално *Beraudo*, J.-P., et *Beraudo*, M.-J. *Convention de Bruxelles, conventions de Lugano, règlement (CE) No 44/2001, règlement (UE) No 2015/2012, Généralités et champ d'application* — *JurisClasseur Europe, LexisNexis, Paris, 2016, fascicule 3000, Laazouzi*, M. Op. cit., и по-специално р. 869, както и *D'Avout*, L., *Kinsch*, P., *Quéguiner*, J.-S., *Sánchez Lorenzo*, S., *Weller*, M.-P., *Wilderspin*, M. Op. cit., и по-специално р. 1451.

51 Вж. решение *Fahnenbrock* и др. (т. 34 и 35 и цитираната съдебна практика).

52 Вж. решение от 9 март 2017 г., *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193, т. 31—33 и цитираната съдебна практика).

53 Вж. решение от 15 февруари 2007 г., *Lechouritou* и др. (C-292/05, EU:C:2007:102, т. 30 и цитираната съдебна практика).

54 Вж. решения от 15 февруари 2007 г., *Lechouritou* и др. (C-292/05, EU:C:2007:102, т. 34 и цитираната съдебна практика) и от 9 март 2017 г., *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193, т. 34).

55 Да се разгледа във връзка с решение от 15 май 2003 г., *Préservatrice foncière TIARD* (C-266/01, EU:C:2003:282, т. 30).

62. Според мен и в това, и в предходните дела, които се отнасят до реструктурирането на гръцкия дълг, това проявление произтича както от естеството и условията около изменението на договорното правоотношение между гръцката държава и притежателите на ценни книжа, така и от контекста, в който се осъществява това изменение.

63. Всъщност общите термини като „изменение“ или „конвертиране“ на ценни книжа, които обикновено се използват, до голяма степен смекчават същността на извършената замяна на ценни книжа⁵⁶: първоначалните ценни книжа се отменят и се заменят с нови такива с по-ниска номинална стойност, което води до загуба на капитал в размер на 53,5 % и дори повече, ако се вземе предвид промяната на датата, на която е трябвало да настъпи падежът по старите ценни книжа⁵⁷, доколкото при част от тях това ще се случи в периода между 2023 г. и 2042 г. Годишните лихвени проценти по плащането на купоните се преразглеждат. Накрая, спрямо ценните книжа вече се прилага не гръцкото право, а правото на Обединеното кралство⁵⁸.

64. Предвид значимия си характер тази замяна на ценни книжа не може да бъде приравнена на промените — принципно разглеждани като несигурност, присъща на този тип инвестиции и попадаща изцяло под контрола на държавата членка — заемател⁵⁹ — които един достатъчно съобразителен приобретател на облигации може да очаква⁶⁰.

65. Условията по тази замяна също трябва да бъдат подчертани, доколкото те не са предвидени нито в условията по облигационния заем, нито в гръцкото право, което ги урежда към момента на емитирането на ценните книжа. Те са наложени от гръцкия законодател по силата на Закон № 4050/2012 чрез въвеждане на ККД с обратно действие.

66. Благодарение на тези клаузи споразумението, сключено между държавата и приносителите на облигации, решили да приемат с квалифицирано мнозинство предложените от гръцката държава договорни изменения, позволява последните да бъдат наложени на малцинството на приносителите, включително на тези, които биха желали да ги откажат.

56 Вж. в това отношение *Bismuth*, R. L'émergence d'un „ordre public de la dette souveraine“ pour et par le contrat d'emprunt souverain? Quelques réflexions inspirées par une actualité très mouvementée. — *Annuaire français de droit international*, Vol. 58, Persée, Paris, 2012, 489—513, и по-специално р. 510, където е използван изразът „пренаписване на първоначалните договори“.

57 Решение *Mamatras* (§ 110). Тази стойност достига 59 % според *Grund*, S. Restructuring Government Debt Under Local Law: the Greek Case and Implications for Investor Protection. — *Capital Markets Law Journal*, Oxford University Press, Oxford, 2017, Vol. 12, No. 2, 253—273, и по-специално р. 254.

58 Подробностите, свързани с тези изменения, са предоставени в § 16 и § 17 от решение *Mamatras*, както и в следните точки:
„49. В акта на Министерски съвет от 24 февруари 2012 г. за начало на процедурата се определя 24 февруари 2012 г. В приложението към него се изброяват избраните с акта ценни книжа. В същия се уточнява, че изменението на тези ценни книжа се осъществява чрез замяната им с нови такива, емитирани от държавата, но също така и от Европейския инструмент за финансова стабилност. Новите ценни книжа, емитирани от държавата, са съставени както от нови държавни облигации, така и от ценни книжа, чиято доходност е обвързана с БВП (брутен вътрешен продукт).

50. Годишният лихвен процент по новите държавни облигации е 2 % за плащането на купоните в периода 2013—2015 г.; 3 % за това на купоните в периода 2016—2020 г.; 3,65 % за това на купоните през 2021 г.; 4,3 % за това на купоните между 2022 и 2042 г. Те се уреждат от правото на Обединеното кралство.

51. Падежът на ценните книжа, чиято доходност е обвързана с БВП, настъпва през 2042 г., те се уреждат от правото на Обединеното кралство и доходността им се изчислява в зависимост от номиналния капитал на облигациите, който в периода 2024—2042 г. е регресивен“.

59 Вж. *Audit*, M., цит. съч., и по-специално стр. 73.

60 Вж. по-специално решение от 7 октомври 2015 г., *Accorinti* и др./ЕЦБ (T-79/13, EU:T:2015:756, т. 76, и относно нестабилността на пазара, т. 121). Вж. и *Synvet*, H., *Lagarde*, P., *Carreau*, D. *Dettes d'État* — *Répertoire de droit international*, Encyclopédie juridique Dalloz, Dalloz, Paris, 1998, актуализиран през септември 2014 г., Vol. 1 относно това, което авторите наричат „суверенен риск“ (т. 17), както и *Lemaire*, S. *La rétroactivité en droit des investissements internationaux* — *La Semaine Juridique – Entreprise et affaires*, 2013, No 38, 47—50.

67. Прибягването до този механизъм не оставя никакво съмнение, че измененията на условията по облигационния заем имат непосредствено и пряко действие⁶¹ по отношение на малцинството приносители, още повече че Закон № 4050/2012 цели да постигне именно такъв резултат, за да се предотврати неплатежоспособност на Гърция⁶². Впрочем, изхождайки от механизма за ККД, Европейският съд по правата на човека стига до извода, че „условията, при които е осъществена замяната, ясно показват недоброволния характер на участието [на ищците] в процеса по намаляване на стойността“⁶³.

68. Разглежданият въпрос за приложимостта на Регламент № 1215/2012 не може да бъде разрешен и изхождайки от довода за включването — посредством ККД — на съгласието на приносителите в договорна рамка⁶⁴. Всъщност последното не може да бъде разглеждано изолирано от обстоятелствата, при които се приема тези клаузи да бъдат включени с обратно действие в условията по облигационния заем.

69. Закон № 4050/2012 прилага споразумението, договорено между Република Гърция и частните инвеститори (PSI), за чието участие се счита, че има „жизненоважна роля за свеждане на задължениостта на [Република Гърция] до поносимо ниво“⁶⁵, но е безспорно, че физическите лица, формиращи малцинството на приносителите на гръцки държавни облигации и представляващи около 1 % от общия публичен дълг на Гърция, не участват в тези преговори, които се провеждат с институционалните инвеститори, и по-специално с банките и кредитните институции⁶⁶.

70. Освен това трябва да се вземат предвид и други аспекти на изключителния контекст, в който е обнародван Закон № 4050/2012.

71. Първо, наложената с този закон задължителна процедура е резултатът от търсенето на „извънредно и уникално решение“⁶⁷ за положението на Република Гърция. Тя е неразривно свързана с паричната политика на Съюза, тъй като има за цел да се осигури запазване на финансовата организация на държава членка, и в по-общ план, да се съхрани финансовата стабилност на еврозоната като цяло⁶⁸.

61 Да се разгледа във връзка с точка 57 от решение *Fahnenbrock* и др., която дава повод за извършването на задълбочена преценка.

62 Вж. *De Vauplane*, H. *Le rôle du juge pendant la crise: entre ombre et lumière*. — *Revue des affaires européennes – Law & European Affairs*, Larcier, Bruxelles, 2012, n° 4, 773–778, и по-специално р. 775, и *Grund*, S. *Restructuring Government Debt Under Local Law: the Greek Case and Implications for Investor Protection*. *Op. cit.*, и по-специално р. 255.

63 Решение *Mamatatas* (§ 93). Европейският съд по правата на човека постановява, че „принудителното участие на ищците в този процес представлява намеса в тяхното право мирно да се ползват от своите притежания [по смисъла на член 1, първо изречение от протокол № 1 към ЕКПЧ]“.

64 Формулирано в решение *Fahnenbrock* и др., както следва: „тези изменения е трябвало да се направят след решение на мнозинството на притежателите на облигации въз основата на клаузата за замяна, включена с този закон в емисионните договори, което впрочем потвърждава намерението на *Hellenische Republik* управлението на дълговите ценни книжа да продължава да бъде в обхвата на уредба с гражданскоправно естество“ (т. 57).

65 Декларация на държавните или правителствени ръководители на държавите — членки на еврозоната, от 26 октомври 2011 г. (точка 12 във връзка с точка 15), достъпна на следния интернет адрес: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/fr/ec/125663.pdf. Става дума за основен елемент от втория план за подпомагане на Гърция, вж. решения от 7 октомври 2015 г. *Accorinti* и др./ЕЦБ (Т-79/13, EU:T:2015:756, т. 19) и *Mamatatas* (§ 10 и § 11).

66 Вж. решение *Mamatatas* (§ 12).

67 Декларация на държавните или правителствени ръководители на държавите — членки на еврозоната, от 26 октомври 2011 г. (т. 15).

68 Вж. решение от 7 октомври 2015 г., *Accorinti* и др./ЕЦБ (Т-79/13, EU:T:2015:756, т. 5). В решение *Mamatatas* Европейският съд по правата на човека постановява, че „с [и]нкриминираната намеса се преследва [...] общественополезна цел“ (§ 105).

72. Второ, целта на безпрецедентното решение⁶⁹ за включване на ККД с обратно действие е да се предотврати рискът от провал на плана за реструктуриране на дълга⁷⁰, който би могъл да възникне по-специално при липса на ККД⁷¹ в емисиите на ценните книжа, пуснати от Република Гърция на националния пазар. Тъй като преследваната цел е да се гарантира участието на всички частни кредитори, гръцките власти се възползват от обстоятелството, че в над 90 % от случаите облигационният дълг е подчинен на гръцкия закон, за да го променят, налагайки тези клаузи⁷².

73. Трето, прилагането на такава процедура от държавата, действаща едновременно като договаряща страна и като законодател, е ограничено във времето⁷³. Всъщност, от една страна, спрямо новите ценни книжа, емитирани след конвертирането, се прилага правото на Обединеното кралство, което предвижда ККД⁷⁴. От друга страна, след решението механизмът за ККД да стане задължителен, взето от министрите на финансите на държавите — членки на еврозоната, през ноември 2010 г. и потвърдено в заключенията на Европейския съвет от 24 и 25 март 2011 г.⁷⁵, в приложение на член 12, параграф 3 от Договора за създаване на Европейския механизъм за стабилност (ЕМС), сключен в Брюксел на 2 февруари 2012 г.⁷⁶, от 1 януари 2013 г. ККД присъстват във всички ценни книжа със срок над една година, които са свързани с публични дългове на държавите — членки на еврозоната⁷⁷. Понастоящем те са едно от средствата, които позволяват да се гарантира финансовата стабилност на еврозоната, и така участват в постигането на целта да се „осигури управление на кризите, свързани с платежоспособността, с които се сблъскват държавите“⁷⁸ и да се успокоят инвеститорите.

74. Всички тези елементи извеждат на преден план преследването на цел от общ интерес, която не се свежда до Гърция, а засяга цялата еврозона. Считам, че при подобни обстоятелства да се приеме, че спорът не остава в строго договорната сфера⁷⁹, не означава да се улеснят държавите заематели да използват закона, за да „имунизират“⁸⁰ договорите за държавни заеми, като изменят условията по тях, по-специално с обратно действие.

69 Вж. *Bismuth*, R. Op. cit., и по-специално бележка под линия 126 (р. 510), в която са цитирани някои автори, нарекли този закон „закон за почистването“ („*mopping up law*“), както и *Grund*, S. The legal consequences of sovereign insolvency — a review of creditor litigation in Germany following the Greek debt restructuring, цит. съч., и по-специално стр. 420, където е обобщено становището на A. Witte (бележка под линия 153): „He put forward that the Greek haircut — in contrast to other (domestic) mechanisms for debt restructuring — was imposed retroactively, tailor-made for one particular case and which lacked the sufficient safeguards for creditors“, както и *Grund*, S. Restructuring Government Debt Under Local Law: the Greek Case and Implications for Investor Protection. Op. cit., и по-специално р. 254: „To implement a haircut, the Greek government modified the bulk of its local law debt by resorting to an unconventional, yet practical and politically expedient technique“ и р. 256.

70 Вж. по този въпрос становището на Европейския съд по правата на човека в решение *Mamatras* (§ 115 in fine) и разясненията на *Bismuth*, R. Op. cit., и по-специално р. 510.

71 За причините, поради които практиката на международните капиталови пазари е различна, вж. *Bismuth*, R. Op. cit., и по-специално р. 509, и за приноса на ККД за регулирането на кризите, свързани с платежоспособността, р. 506. Вж. и *Synvet*, H., *Lagarde*, P., *Carreau*, D. Op. cit., т. 101 sq.

72 *Bismuth*, R. Op. cit., и по-специално стр. 510.

73 Вж. *Bismuth*, R. Op. cit., и по-специално р. 511 et 512, както и *Grund*, S. The legal consequences of sovereign insolvency — a review of creditor litigation in Germany following the Greek debt restructuring. Op. cit., и по-специално р. 422.

74 *Grund*, S., „The legal consequences of sovereign insolvency — a review of creditor litigation in Germany following the Greek debt restructuring“, цит. съч., и по-специално стр. 422, и бележки под линия 173 и 175.

75 EUCO 10/11.

76 Съгласно точка 96 от решение от 27 ноември 2012 г., *Pringle* (C-370/12, EU:C:2012:756), целта на този механизъм е „удовлетворяването на потребностите от финансиране на членовете на [този механизъм], т.е. държавите членки, чиято парична единица е еврото, които изпитват или има опасност да изпитат сериозни проблеми във връзка с финансирането, ако това е абсолютно необходимо, за да се гарантира финансовата стабилност на еврозоната като цяло и на държавите членки в нея“.

77 Вж. *Bismuth*, R., цит. съч., и по-специално стр. 512.

78 По израза на *Bismuth*, R., цит. съч., и по-специално стр. 508.

79 Да се разгледа във връзка с решение № 11260/05 на Corte suprema di cassazione (Касационен съд, Италия), обединени граждански отделения, от 27 май 2005 г., цитирано от *O'Keefe*, R., *Tams*, C., J. et Tzanakopoulos, A. The United Nations Convention on Jurisdictional Immunities of States and Their Property: A Commentary, Oxford University Press, Oxford, 2013, бележка под линия 87 (р. 65), както и от *Grund*, S. The legal consequences of sovereign insolvency — a review of creditor litigation in Germany following the Greek debt restructuring, цит. съч., и по-специално бележки под линия 142 (стр. 418) и 149 (стр. 419).

80 По израза на *Grund* S. The legal consequences of sovereign insolvency — a review of creditor litigation in Germany following the Greek debt restructuring, цит. съч., и по-специално стр. 411—418.

75. Оттук според мен следва, че спорът по главното производство черпи материалния си източник в акт на публична власт, който при изключителни условия и обстоятелства налага конвертирането на ценните книжа и изменението с обратно действие на първоначалните условия по облигационните заеми, за да се предотврати неплатежеспособност на гръцката държава и да се гарантира стабилността на еврозоната.

76. Ето защо предлагам на Съда да отговори на преюдициалните въпроси в смисъл, че искът, предявен от физическо лице, което е придобило емитирани от държава членка облигации, срещу тази държава, с който се търси изпълнение на първоначалните условия по облигационния заем, респ. обезщетение за вреди на основание тяхното неизпълнение поради замяната на тези облигации с такива с по-ниска стойност, наложена на това физическо лице по силата на приет от националния законодател при изключителни обстоятелства закон, с който едностранно и ретроактивно се променят условията по облигациите чрез включването на ККД, позволяваща на мнозинството на държателите на тези облигации да наложи подобна замяна на малцинството, не се отнася към „гражданските или търговските дела“ по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент № 1215/2012.

77. Ако обаче Съдът приеме, че разглежданият иск се ограничава до „упражняването на съдебен контрол върху частноправни отношения“⁸¹ между приобретателя на държавна облигация и държавата, извършила акт *jure gestionis*, трябва да се определи дали спорът може да се отнесе към „дела, свързани с договор“, по смисъла на член 7, точка 1, буква а) от този регламент.

Б. Може ли спорът да се отнесе към „дела, свързани с договор“ по смисъла на член 7, точка 1, буква а) от Регламент № 1215/2012?

78. Най-напред ще поставя основите на разсъжденията си и ще уточня, че решение Kolassa не може да служи като отправна точка, след което ще изложи становището си за квалификацията на спора в главното производство.

1. Припомняне на принципите на тълкуване

79. Най-напред ще припомня основите, на които стъпва всяко тълкуване на понятието „дела, свързани с договор“.

80. Както при тълкуването на член 1 от Регламент № 1215/2012⁸², така и тук, е уместно да се вземе предвид направеното от Съда тълкуване на член 5, параграф 1 от Регламент № 44/2001, доколкото то важи и за член 7, точка 1, буква а) от Регламент № 1215/2012, който го заменя⁸³.

81. Оттук следва, първо, че член 7 трябва да се тълкува стеснително, понеже предоставя на ищеца опция по отношение на компетентността и съответно възможност да ползва изключение от компетентността по правило на съда в държавата по местоживеене на ответника. Така съгласно постоянната съдебна практика правилата за специална компетентност не допускат тълкуване, излизащо извън хипотезите, изрично предвидени в посочения регламент⁸⁴.

81 Решение от 1 октомври 2002 г., Henkel (C-167/00, EU:C:2002:555, т. 30).

82 Вж. решение от 9 март 2017 г., Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193, т. 31).

83 Вж. решение от 15 юни 2017 г., Kareda (C-249/16, EU:C:2017:472, т. 8), което може да се допълни с бележката, че различната формулировка, използвана в текста на френски език, според мен не засяга констатацията за еквивалентност на разпоредбите. Всъщност съгласно член 5, точка 1 от Регламент № 44/2001 компетентен е „tribunal du lieu où l'obligation qui sert de base à la demande a été ou doit être exécutée“ [съдът по мястото, където задължението, основание на иска, е било или трябва да бъде изпълнено], докато в член 7, точка 1, буква а) от Регламент № 1215/2012 се предвижда, че ищецът може да предяви иска си „devant la juridiction du lieu d'exécution de l'obligation qui sert de base à la demande“ [пред юрисдикцията по мястото, където задължението, основание на иска, е било или трябва да бъде изпълнено]. Следователно от това не трябва да произтича никаква последица по същество.

84 Вж. решение от 14 юли 2016 г., Granarolo (C-196/15, EU:C:2016:559, т. 18).

82. Второ, важно е да се намерят разрешения, които да съответстват на преследваната обща цел, посочена в съображение 16 от Регламент № 1215/2012. Става дума да се улесни доброто правораздаване, когато „е налице тясна връзка между спора и съда, призован да го разгледа“⁸⁵. Съдът по мястото на изпълнение на установеното в договора задължение, на което се основава съдебният иск, по принцип е най-подходящият да се произнесе, по-специално поради близостта на спора и улесненото събиране на доказателства⁸⁶. Осигуряването на бързо изпълнение на съдебното решение също може да бъде взето предвид⁸⁷.

83. Трето, пак съгласно постоянната съдебна практика относно автономното понятие „дела, свързани с договор“⁸⁸ и съответно относно изключването на „препращането към вътрешното право на една или друга засегната държава членка“⁸⁹, прилагането на правилата за специална компетентност, предвидени в тази област в член 7, точка 1, буква а) от Регламент № 1215/2012, предполага определянето на правно задължение, което е поето доброволно от едно лице към друго и на което се основава искът на ищеца, независимо от липсата на сключен договор⁹⁰ или от обстоятелството, че договорът се урежда с императивни разпоредби⁹¹.

84. В това отношение Съдът уточнява, че даден иск за отговорност може да се отнесе към „дела, свързани с договор“, „ако укоримото поведение може да се счита за неизпълнение на задължения, които могат да бъдат определени като договорни предвид предмета на договора“ и че „[т]акъв ще е а priori случаят, ако тълкуването на договора, който обвързва ответника с ищеца, изглежда абсолютно необходимо за установяване на законосъобразния или, напротив, незаконосъобразен характер на поведението, за което първият упреква втория“⁹². Към понятието „дела относно деликтна отговорност“ се прибъгва само когато искът не е тясно свързан с договор⁹³.

85. По отношение на иск като разглеждания в главното производство Република Гърция счита, че е достатъчно да се приложи съдебната практика, установена с решение Kolassa. Не споделям това мнение поради причините, които ще изложа по-долу.

2. Обхватът на решение Kolassa

86. В това решение, което се отнася до придобиването на ценни книжа на вторичния пазар с участието на множество посредници, при обстоятелства като тези по спора в главното производство, Съдът постановява по-специално, че член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че ищецът, който е придобил облигация на приносител от трето лице, без емитентът ѝ доброволно да е поел задължение към този ищец — нещо, което запитващата юрисдикция следва да провери — не може да се позове на

85 Израз от доклада на М.Р. Jepard относно [Брюкселската] конвенция[...] (ОВ С 59, 1979 г., стр. 1, т. 22), цитиран в решение от 19 февруари 2002 г., Besix (C-256/00, EU:C:2002:99, т. 30).

86 Вж. решение от 19 февруари 2002 г., Besix (C-256/00, EU:C:2002:99, т. 31 и цитираната съдебна практика).

87 Вж. в този смисъл Ancel, М.-Е., Deumier, Р., Laazouzi, М. Droit des contrats internationaux, Sirey, Paris, 2016, р. 105.

88 Вж. решение от 15 юни 2017 г., Kareda (C-249/16, EU:C:2017:472, т. 27—29 и цитираната съдебна практика).

89 Вж. по-специално решение от 22 март 1983 г., Peters Bauunternehmung (34/82, EU:C:1983:87, т. 9). Вж. в този смисъл и решение Kolassa (т. 37 и цитираната съдебна практика) във връзка с решение от 15 юни 2017 г., Kareda (C-249/16, EU:C:2017:472, т. 28).

90 Вж. по-специално решение Kolassa (т. 39 и цитираната съдебна практика).

91 Вж. решение Kolassa (т. 40) във връзка със заключенията на генералния адвокат Szpunar по това дело (Kolassa C-375/13, EU:C:2014:2135, бележка под линия 10).

92 Решение от 13 март 2014 г., Brogsitter (C-548/12, EU:C:2014:148, т. 24 и 25).

93 Вж. решения от 27 септември 1988 г., Kalfelis (189/87, EU:C:1988:459, т. 18), от 17 октомври 2013 г., OTP Bank (C-519/12, непубликувано, EU:C:2013:674, т. 26), и Kolassa (т. 44).

предвидената в цитираната разпоредба компетентност за целите на иска, който е предявен срещу посочения емитент и е основан на условията по облигационния заем, на неизпълнението на задълженията за предоставяне на информация и за извършване на проверка, както и на отговорността за проспекта⁹⁴.

87. Съдът приема, че от краткото представяне на фактите от запитващата юрисдикция следва, че липсва правно задължение, доброволно поето от банката емитент на облигационния заем спрямо ищеца, който е придобил облигация на приносител от трето лице⁹⁵.

88. Считаю, че спорът в главното производство се различава от положението, довело до постановяването на това решение, поради редица причини. Първо, задълженията, на които инвеститорът се основава, са от преддоговорно естество. Той се позовава на отговорността на емитента на ценните книжа, които е придобил въз основа на проспекта, и на неизпълнението на други правни задължения за предоставяне на информация, възложени на този емитент, за да докаже, че ако е бил по-добре информиран, не би направил подобна инвестиция.

89. Второ, емитирането на държавните облигации, описано от запитващата юрисдикция и съответстващо на обичайните практики на посредничество в областта на държавните дългове, е подчинено на условия, които съществено се различават от условията по сертификатите, в които е инвестирал г-н Harald Kolassa. Тези спорни сертификати са емитирани от частна банка под формата на облигации на приносител, като тяхната стойност се определя по индекс, базиран на портфейл, чието управление е поверено на определено дружество⁹⁶.

90. Трето, Съдът приема, че жалбоподателят не е приносителят на тези облигации⁹⁷, след като установява, че последните са били поръчани и придобити от банката, с която ищецът е имал пряко правоотношение, от дружеството майка, като тези две дружества са изпълнили поръчката от свое име, както и че облигациите са държани от банката посредник като покриващи активи от нейно име и за сметка на ищеца⁹⁸.

91. В делото по главното производство случаят не е такъв. Всъщност според запитващата юрисдикция ищецът е притежател на ценни книжа, придобити от негово име от банката депозитар, действала като комисионер.

92. Така възниква въпросът за специалната квалификация на тези отношения. С оглед на избора понятието „дела, свързани с договор“ да се тълкува автономно⁹⁹, по този въпрос трябва да се произнесе Съдът.

3. Специалната квалификация при дела, свързани с емитиране на държавни ценни книжа

93. Въпросът за квалификацията при делата, свързани с емитиране на държавни ценни книжа, е нов и сложен предвид двояката му цел, а именно особеното естество на държавната облигация и прехвърлянето на правата или цесията на свързани с нея вземания.

94 Вж. точка 41 от решение Kolassa.

95 Вж. точка 40 от решение Kolassa.

96 Вж. подробните разяснения относно специфичния за този продукт правен режим, основани на констатациите на Съда, в *Cotiga*, A. I.A. Régulation européenne. C.J.U.E., 28 janvier 2015, Harald Kolassa c. Barclays Bank PLC, Aff. C-375/13 — *Revue internationale des services financiers*, Larquier, Bruxelles, 2015, n° 2, р. 40—49, и по-специално р. 41, където се уточнява, че това е „секюритизиран кредитен дериват“, или „вид деривативен инструмент, свързан с кредитно събитие, включено в прехвърляема ценна книга“.

97 Вж. точка 26 от решение Kolassa.

98 Вж. точка 15 от решение Kolassa.

99 Ето защо предлагам Съдът да се отклони от разрешението, възприето наскоро в решение от 20 април 2016 г., *Profit Investment SIM* (C-366/13, EU:C:2016:282, т. 56), при специфичните обстоятелства по това дело, с оглед на принципа, припомнен в точка 83 от настоящото заключение (и в цитираната съдебна практика), както и на разграничението, което може да се направи между, от една страна, квалификацията, определяща компетентността, и от друга, правния интерес, основан на националното законодателство.

94. Следва също така да се има предвид, че „правата върху ценни книжа вече се държат, прехвърлят или залагат основно чрез записването им по сметки за ценни книжа“¹⁰⁰.

95. Макар редица автори да поддържат, че между емитента и инвеститора на вторичния пазар няма договорно отношение, според други този подход може да бъде релативизиран¹⁰¹. Също като последните считам, че в тази област може да се приеме, че пряко договорно отношение вече не е налице предвид липсата на ценна книга, подписана от емитента и приносителя¹⁰², но че „като цяло не може да се счита, че правоотношенията между емитента на финансов инструмент и инвеститора, който го придобива (макар и на вторичния пазар), нямат договорно естество. Този въпрос може да бъде анализиран само за всеки конкретен случай, в зависимост от специфичното естество на финансовите инструменти, от документите, които ги уреждат, както и от правата и задълженията, произтичащи от тях за емитента и инвеститора“¹⁰³.

96. Стимул да продължа по този път на тълкуване според мен може да се извлече от прочита на точка 41 от решение Kolassa, в която не се изключва възможността спорът да бъде отнесен към делата, свързани с договор.

97. Следователно условията, при които държава предлага облигациите, както са описани от запитващата юрисдикция, според мен не могат да бъдат квалифицирани като „верига от договори“ по смисъла на практиката на Съда¹⁰⁴.

98. Всъщност, както е видно от документите по преписката, и по-специално от *subscription agreement* (условията по облигационния заем), гръцката държава е договаряла с „managers“ или с участници в системата на първичния пазар, които могат в качеството си на първи държатели на ценните книжа да ги продадат на вторичния пазар. С други думи, ролята им по отношение на инвеститорите на вторичния пазар, където се осъществяват сделките с тези облигации, може да се определи като „дистрибуторска“.

99. Освен това гръцката държава, подобно на всяка друга държава — емитент на ценни книжа, изготвя документ (*offering circular* или проспект за емисия облигации), който възпроизвежда основните условия по облигационния заем и който от правна гледна точка представлява договор с кредиторите ѝ¹⁰⁵. Така в рамките на това правоотношение държавата поема ангажимент към всеки приносител на ценни книжа да плаща купони и да погаси заема си към него на датата на падежа, разбира се, не пряко, а чрез посредниците, придобили ценните книжа за негова сметка. При това правоотношение може да се приеме също и че „с предаването на ценната книга на приносителя се осъществява прехвърляне на включените в нея права: тъй като записалото ценните книжа лице поема ангажимент ab initio към всеки приносител на ценната книга, последният е титуляр на собствено право по отношение на емитента“¹⁰⁶.

100 Cotiga, A., цит. съч., и по-специално стр. 42, втори параграф и бележка под линия 9, в които се цитира обяснителният доклад относно Хагската конвенция от 5 юли 2006 г. за правото, приложимо към някои права по отношение на ценни книжа, държани при посредник.

101 Cotiga, A., цит. съч., и по-специално бележка под линия 27 (стр. 44), както и Fyon, M. Regards croisés sur l'arrêt Kolassa et sur diverses questions liées aux actions en responsabilité à l'encontre des émetteurs d'instruments financiers — Revue pratique des sociétés — Tijdschrift voor Rechtspersoon en Vennootschap, De Gruyter, Berlin, 2016, n° 4, p. 405—429, и по-специално точка 15, където се посочва, че „[г]-н Lehman обаче правилно подчертава, че този извод [относно несъществуването на договорни отношения] е свързан колкото с правната квалификация [на тези] отношения [...], толкова и с естеството на твърденията за нарушение (често от деликтен характер), на които се позовава [физическото лице]“.

102 Вж. за диверсифицирането на режимите на държане на ценни книжа, Cotiga, A., цит. съч., и по-специално стр. 42.

103 Препращам към становището на Fyon, M., цит. съч., и по-специално т. 34, което споделям. Вж. в същия смисъл Azi, A. La solidarité financière dans la zone euro — Revue Droit administratif, LexisNexis, Paris, n° 8—9, 2012, p. 9—18, и по-специално т. 5 и 6.

104 Вж. решение от 17 юни 1992 г., Handte (C-26/91, EU:C:1992:268).

105 Вж. в този смисъл De Vauplane, H., цит. съч., и по-специално стр. 775.

106 Haftel, B. Circulation internationale des titres financiers, action en responsabilité et compétence juridictionnelle: questions de qualification — Revue des contrats, Lextenso Éditions, Issy-les-Moulineaux, 2015, n° 3, p. 547—551, и по-специално p. 548, както и в същия смисъл, Fyon, M., цит. съч., и по-специално т. 36.

Подобен е и анализът, възприет в точка 91 от решение от 7 октомври 2015 г., Accorinti и др./ЕЦБ¹⁰⁷. Там се посочва, че „по силата на приложимото частно право [...] централни[те] банки са придобили при покупката на държавни дългови инструменти, по подобие на частните инвеститори, статута на кредитор на държавата емитент и длъжник“¹⁰⁸.

100. От намесата на държавата в качеството ѝ на законодател в изменението на условията по облигационния заем на държавата в качеството ѝ на договаряща страна могат да се изведат два допълнителни довода. От една страна, разглежданият закон цели да породи пряко и незабавно действие върху ценните книжа, притежавани от частни институционални инвеститори или от физически лица, без посредничеството на финансови институции.

101. От друга страна, тази законодателна инициатива разкрива, че държавата в качеството си на договаряща страна отлично е познавала обхвата на ангажиментите си¹⁰⁹ към притежателите на ценни книжа¹¹⁰, при положение че е променила съдържанието им, преди да изпадне в неплатежоспособност и съответно да трябва да се справя с искания за предсрочно погасяване на вземането, които биха били насочени пряко срещу нея.

102. Изхождайки от всички тези фактори, стигам до извода, че искът, с който приобретателят на емитирани в държава членка облигации възнамерява да предяви спрямо тази държава права, произтичащи от тези ценни книжа, по-специално вследствие на едностранното ретроактивно изменение на условията по облигационния заем от нейна страна, попада в обхвата на понятието „дела, свързани с договор“ по смисъла на член 7, точка 1, буква а) от Регламент № 1215/2012.

103. Ето защо трябва да се уточни как може да се отговори на въпросите на запитващата юрисдикция относно определянето на мястото на изпълнение на задължението, на което се основава искът.

В. По определянето на мястото на изпълнение на спорното задължение

104. Необходимо е да се определи дали в случай като разглеждания по главното производство „мястото на изпълнение на въпросното задължение“, по смисъла на член 7, точка 1, буква а) от Регламент № 1215/2012 е това, което следва от условията по разглеждания облигационен заем, или това място може да се променя в зависимост от цесиите на свързаните с тези облигации вземания, и още дали може това да е мястото на събиране на лихвите от кредитора.

105. Съгласно постоянната съдебна практика¹¹¹, когато страните не са посочили мястото на изпълнение на спорното задължение, то трябва да се определи съгласно законодателството, уреждащо това задължение в съответствие със стълкновителните правила на сезирания съд.

106. Както вече посочих, емитирането за облигациите, спрямо което се прилага гръцкото право, се урежда от разпоредбите на *offering circular* (проспект за емисия облигации). В този документ гръцката централна банка е посочена като „*paying agent*“ в съответствие с член 8, параграф 6 от Закон № 2198/1994, приложим по отношение на държавните дългове, избраното приложимо право е гръцкото право и „*bond holders*“ са „*relevant participants of the Bank of Greece Book entry system*“. Оттук стигам до извода, че съгласно Закон № 2198/1994 мястото на изпълнение на

107 T-79/13, EU:T:2015:756. Отбелязвам, че това решение е цитирано и в решение Mamatas (§ 54).

108 Освен това може да се посочи, че членове 6 и 8 от Закон № 2198/1994 изглежда потвърждават този общ анализ.

109 Което позволява случаят в главното производство да се разграничи от този, по който е постановено решение от 17 юни 1992 г., Handte (C-26/91, EU:C:1992:268).

110 Което позволява случаят в главното производство да се разграничи от този, по който е постановено решение Kolassa.

111 Вж. по-специално решение от 6 октомври 1976 г., Industrie Tessili Italiana Como (12/76, EU:C:1976:133).

задължението, на плащане на купоните и на възстановяване на капитала, се намира в Гърция. Операцията по конвертиране на ценните книжа, които се уреждат от гръцкото право, осъществена вследствие на приемането на Закон № 4050/2012, също показва, че това е мястото, където се вземат решенията относно условията по инвестициите и тяхното изпълнение.

107. При тези обстоятелства и предвид анализа ми за квалификацията на прехвърлянето на ценните книжа на приносител, доколкото с него се извършва цесия на включените в тях права, т.е. цесия на вземания, според мен предходни цесии не могат да станат причина за промяна на определянето на мястото на изпълнение по смисъла на член 7, точка 1, буква а) от Регламент № 1215/2012¹¹².

108. Това тълкуване е съобразено с изискването за предвидимост и правна сигурност, произтичащо от съображение 15 от Регламент № 1215/2012¹¹³, понеже така се избягва възможността срещу ответника да бъде предявен иск в съд на държава членка, която той не би могъл разумно да предвиди, ако определянето ѝ трябва да зависи от избора на мястото на сметката за ценната книга, и допринася за доброто правораздаване, както е посочено в съображение 16 от този регламент.

109. Тези цели не биха могли да бъдат постигнати и ако мястото на изпълнение трябва да се определя в зависимост от мястото на събиране на лихвите, дължими на държателя на държавна облигация¹¹⁴.

110. Ето защо предлагам на Съда да постанови, че член 7, точка 1, буква а) от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че мястото на изпълнение на държавна облигация се определя от условията по облигационния заем към момента на емитирането на тази ценна книга, независимо от последващите ѝ прехвърляния или от реалното изпълнение на друго място на условията по облигационния заем, свързани с плащането на лихвите или връщането на капитала.

V. Заключение

111. По изложените дотук съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия) въпроси, както следва:

À titre principal :

- „Искът, предявен от физическо лице, което е придобило емитирани от държава членка облигации, срещу тази държава, с които се търси изпълнение на първоначалните условия по облигационния заем, респ. обезщетение за вреди на основание тяхното неизпълнение поради замяната на тези облигации с такива с по-ниска стойност, наложена на това физическо лице по силата на приет от националния законодател при изключителни обстоятелства закон, с който едностранно и ретроактивно се променят условията по облигациите чрез включването на клауза за колективно действие, позволяваща на мнозинството на държателите на тези облигации да наложи подобна замяна на малцинството, не се отнася към „гражданските или търговските дела“ по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела.

112 Вж. по аналогия, що се отнася до спорове относно вземания по дела за „деликтна или квазиделиктна отговорност“, решение от 21 май 2015 г., Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, т. 35 и цитираната съдебна практика).

113 Вж. по-специално решение от 31 януари 2018 г., Hofsoe (C-106/17, EU:C:2018:50, т. 45).

114 Вж. по аналогия решение от 18 юли 2013 г., ÖFAB (C-147/12, EU:C:2013:490, т. 41).

При условията на евентуалност, ако Съдът постанови, че спорът се отнася към „гражданските или търговските дела“ по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент № 1215/2012:

- искът, с който приобретателят на емитирани в държава членка облигации възнамерява да предяви спрямо тази държава права, произтичащи от тези ценни книжа, по-специално вследствие на едностранното ретроактивно изменение на условията по облигационния заем от нейна страна, попада в обхвата на понятието „дела, свързани с договор“ по смисъла на член 7, точка 1, буква а) от Регламент № 1215/2012.
- член 7, точка 1, буква а) от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че мястото на изпълнение на държавна облигация се определя от условията по облигационния заем към момента на емитирането на тази ценна книга, независимо от последващите ѝ прехвърляния или от реалното изпълнение на друго място на условията по облигационния заем, свързани с плащането на лихвите или връщането на капитала“.